רף לב ש"א עד אחד כי אדי לממונא אחי כו' פי' רש"י ו"ל לממונא ממצ לא יקום עד אחד באים לכל שון ולכל השאת דסבר דסיינו למכוח ולשובה

אבל לממון קם ולא נהירא לי דנסוה להאי מקשה טופה גמור והנכון בעיני מה פפרדב הרמצ"ם ז'ל דחשב" לי' לממון הואיל וראוי להזטרף עם אחר להוציא ממון השב" לי" דאתי לממול . שם ותשברא פי' ותשברא דהה פליגא והא אביי כו' דלא פליג אלא בטרם לממון אי כממון דמי אי לא ואין לשון ותסברא ממוור בעיני לפירש דה דהבי הוה ליה למימר אלא בטרם לממון פלינא והא אמר אבי אבי לשון ומסברא משמט דמאי האמר דעד אחד כי אתו לממון אתי קשיא ליה כלומר וכי אפשר לומר כן דלדים ליה לרבי אליעור בר"ש דעד אחד כי אחי לממונא קא אחי ומש"ה כ"ל דהכא פירש וכי אפשר לומר דמשום דראוי להצטרף חשבי? ליה כטרה לממון להתחייב בשבועה השדות הא אמר אביי הכל מודים בעידי קינוי דפטורה ואע"ג דראוין להנטרף לאסור כתובתה בהדי עידי טפירה ושידי שומאה דאלו שידי סתירה ושידי טומאה בלא קיטי לא מתפר' אנברי וכ"פ סתירה ושידי שומאה דאלו שידי סתירה ושידי טומאה בלא קיטי לא מתפר' אנברי וכ"פ דלא אבדה כתובת' ובשידי קיטי מתפרה כנראה ני : שם ש"א חבא בהא קמפלני מר סבר דבר הנורם לממון כממון דמי ומד שבר לא

כממון דמי ומיהו מתניתין דפטר עד אחד דלא כרבי אלעזר ב"ר שמטמ

ילרידיה אפי' עד אחד חייב משום דערם לממון מיהא הוא הא דאמרי' והפבר' לא לדחוי מאי דקאמרי דמהכי לאי כר' אלישור בר במשון אלא לדחוי מה דאהאל לאוסמי מדמוי ממי הסחמרי דמתהי נפו כרי תניעור כר פתעון סכם דממרי מה המחם לטופמי פלונתייהו בעד אחד אי אתו לאשוקי מעוכא או לא ושיוני דאמרי מתהי" דלא כהאל תכא ולא אמרו לימא מתהי' דלא כהאי תנא וקי"ל כרבט דרבים כינהו ועוד הבתם מתהי כוותייהו וקשיא לי דהא קי"ל במקון כמאן דאיה ליה גרמ' דהיינו דינא דגרמי וכל דאיה ליה דינא דגרמי אית ליה דבר הגורם למעון כממון דמי וכדמוכח בהדיא בפ"ק כמי שכהבתי שם זגם רבותינו בעלי החוספת ז"ל כחבי שם כן וח"כ קשיא הלכחי ההלכחי ולא היא דהכ' שאני דלא חייבה חורה אלא בכפיר' שמאבד ממון ממש זה מחתה כפירה של זה וכדממרי לעיל אם לא יניד ונשא עוט לא אמרתי במקום שזה מניד וזה מתחייב ואף אנו נאמר לא אמרתי אלא במקום שזה מעוד וזה מתחייב אבל עודם לא אמרינן לדשת

רבקן וקו"ל כותיהו אבל לגבי מקין כל שטרם לממון מזיק חשבי" ליה ככ"ל ועיקר: ע"ב שי יימר כו' מהא דאמרי" גבי חשוד ליה דפטור משום דאמר ליה מי ימר דמשתבט ושקלת דלמא לא הוה משתבע ואפי הכי מחייבי עד אחד בנשכה דרכי אבל מראה לי ראר גמורה דכל מחויב שבועה שאינו יכול לשבע כנון נסכא דרבו אבא וחמשין ידעות וחמשין לא ידעות שקיל חיבע כלא שכועה ולא אמרו שכנגדו נשבע ומעל אלא בחשיר משום דאי אמרת שכננדו נועל כלא שכועה לא שבקת חי לחשור הולרכתו לכתוב זה לפי שראיתי לאחד מנדולי מחברים שכתב שבכולן שבנגדו לשבע ונושל כחשוד וזו כמדומה שהיא שנגה דמהא דהכא יש ראיה מוכרחת: שם הא דאמרי הכל מודים בעד מיחה שהיא שטור בדאמר ליה לדידה ולא אמר להו לבי דינא משום דאיהי מהימנא למימר מה בעלי והנשא או התיבם לאו למימר דאשי' אתי העד והוכחש ואמר לא דהמש זדאי מהימן אף ע"ב דאמרה לדידי אמר לי מת וכדאמרי" בכתובוי דאמרה פלוני חכם פיהר לי את הכחם ואול שיילי ליה ואשתבת שיקר' דאיהו מהימן ולא איהי אלא הכא הכי הוא קאמר כנון דאמר לדידה ואיהי גרמה לנפשה שהשביעתו בב"ד דאי בעי' איהי נופ' הוי מלי

לאכשורה נפשה אי אמרה מת בעלי עפ"י מה שאמר לה העד : שם ותכל מודים בעד מיתה שהוא חייב דלא אמר לה לדידה ולא לב"ד כו' וכתבו מקלת מרביתיע הלרפתים ז"ל דמכאו יש ללמוד דיכול אדם להשכיע את חבירו על

הספק אם יודע לו עדות אם לאי דהא הכא איהי לא ידע דמית ולא ידעה הך ידע איחה איהי נמי ידעה ואפ"ה משביעתו: שם שבוע מיניה משביע עידי הרקע חייב ואוקימנה דהפס' מטלטלין ודוקא דהפים להי מחיים דבעל דהי לא הפיסה דלאחר שית' במטלעלי דיתמי לאי תפיסה היא וכן פי' ר"ה ז"ל כאן דתפסה מחיים וכן כתב הרב אלפסי ז"ל בפ' אלמנה מזנת והביא ראיה מכאן דתפיסה מחיים שתה הפיסה אפילו לכחובה ואע"ג דכתובה אינו גובה ממטלטלי ואפי' מיניה דבעל וכדאיחא בקדושין גבי חבילה ובנדרים גבי מאי דאמר ר"ע אפילו אחה מוכר שער ראשך אפילו הכי אי תשס" הויא תפיסה ונובה מהן כיון שתפסה ולא דמיא לחבילה בעיבדא דכלן היו הופפין בה ילא מפסה איסי בחבילה לבדה: ימסתברא ג"כ דדוקא כסתפסה מחיים לגוביינא וא"כ לשעבוד הא לאו הכי אלא דהוי בידה מטלטלין פקרון מהיים דבעל וכיולא בזה לא סוי׳ תפיסה לגבות מהן דמטלטלי דיתמי נינהו ואפילו חוב דשלמא לא נגבה מהם לדינא דהנמרה והראיה ממלינה דשערי דתפסה ההיה איתהא ואמר לה ר"נ אית לך סהדי דבעי מינך מחיים ולא יהבית ניהלייהו אמרה ליה לא א"כ הויה תפיסה דלאחר מיהה וכל תפיסה דלאחר מיתה לאו תפיסה היא דמטלטלי דבעל חוב לא משתעבדי אלמא אע"ג דהוה תפיסה להו מחיים כיון דלא תבעוהו מחיים ולא מעכבא להו חובה לא מהני ליה תפיסה ונדולה מזאת אמרו בפרק מי שהיה נשוי ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וזקפן עליו במלוה שכיב ואחת בעל חיב דרתובן וטריף ליה מיניה ופייסיה שמעין בזיזי דינה הוה דהמרין ליה בני ראובן אנן משלשלין שבק הפיהון נבך ומשלשלי לב"ח לא משתעבדי אלמא אע"ב - דלאו משלשלי בעין נינחו ושמעון הפש בזודי דוקיפא מחיים דראובן אפילו הכי לא הוי תפיסה דכל דלא תפס מחיים לגוביינא אי למשכין לאו הפיסה היא והכא בתפסה מחיים לנוביינא או לשעטר כתובהה היא וכעין מלונה דתבעו מינה מחיים ולא יהבה להו או שאמרה מחיים דתפס להו לגבות או למשכון כנ"ל : שם לא לרוכא פגון שכפרו שניהם קדם אחד והודה תוך כדי דיבודו של חבירו ים מי שפירש כגין שהודה השני חוך כדי דבור לכפירתו אי נמי שכפרו שניהם כאחר וקדם האחד והודה תוך כדי דיבור שלו ואיכא למידק דא"כ היינו רישא דקהני כפרו שניהם כמחד חייבים ואוקימנא כטן שכפר השני תוך כדי דבור של ראשון וע"ב מין השני חייב אלא מפני שהראשין יכול לחזור ולהודות עכשיו בשעת כפירת השני דאי לא דכפירת השני אינו מעלה ומוריד דמאי אילו (כך מלאתי כחוב ברשב"א הנדפס בלבוב וליל שיש בהן טעות סופר והכי ליל היל לשני למעבד אלו כבר כפר הראשון ולא היה

אבל לא למסור פענותיהן לאחרים: וכ"כ הרמב"ן ו"ל בכן נראה בח"ח שתורתו אומנתו ואלי בי' מלחא למיזל גבי דינ' לערער בהדי ע"ה ברשאי" ב"ד לענר לו דברים ע"י שליח ב"ד דכבוד חורה טדוף • ע"ב אבל בעדים ד"ה בעמוד' יש מי שאומר שאם העידו ביביבה פאין עדותו עדות והביאו ראיה ממ"ב בפ"ב דובחים מה ליושב שכן פסול לעדות מיושב כו' ומדקאמר פסול משמע דאפי' דיעבד נמי פסול והרמב"ן ז"ל כתב דאינו נראה כן שהרי אמרו שם ביושב ח"ה וכשלמת אי אמרת דבעלמת בדיעבד מיהא עדוהו שדות אלא דלכתחלה מאיה בעמידה דכתיב ועמדו בת"ח עבדיקן אפילו לכתחלה משום דפבוד תורה עדיף דשדו׳ מיהה עדות. אוה אי המרח דבעומ׳ אפינו דיעבד פסולה היפר מוסיבין אותו. ופ"ה משום כפוד תורה דוילפ ביה מילת' לימרו דלפ ליסהד וכדאמרינן במלך ואני ים בידי ראיה מפורשת ממה שאמרו בפרק מי שאחזו קורדייקום בודקין אותו למשואו׳ ולמתנו׳ ולעדו׳ וגרסינן בירושנמי אמר ר'ל מעידין מיושב הנה שהכשירו בירושלמי קורדייקו׳ המיר זה של ביושלה לתה על משרין מיושל החם שהכשירו בירושלמי קורדייקו׳ היושל המיר לעדוי והתם בזבחים פפול לכתחלה המרו וה"ה לבעלי דינון בשעת גמר דין וא"ת א"כ מה המרו ליילהי עמוד על רגליך והא היכא כבוד מלכו׳ המרו מקלת רבותיםו הלרפתים ז"ל דדלמת דיכי נפשר לעולם בעמידה אי נמי שהוא ישב מעלמו קודם שנתגן לו ב"ד רשות לשב דיכי נפשר לעולם בעמידה אי נמי שהוא ישב מעלמו קודם שנתגן לו ב"ד רשות לשב ודיינים שקבלו עדות כשהן עומדים מה בעשו עפו בדיעבד והכי איתא בירובלמי פרק ד' מיפות ב"ד דרגן גבי מנדף והדיינים שומדים על רגליהם וקורעיו ולא מאחין וגרפי עלה בירושלמי ר"ל אמר מכאן לדיינים שקבלו טחותן בעמידה דינן דין ומה שאמרו בסתוך גבי דביתהו דרב הוג€ והא אמר מר הכל בשעת נמר דין ד'ה דיינים בישיבה ובעלי דינין בעמידה לאו למומר' דאם כא להושיב שניהן שאינו רשאי שהרי אפי' ת"ח ופפר יינין בפנדים ינה ינותר יינום פריהוס בפיהון שמים לפח שהרי פפי יניה מושיבין וכ"ש בעלי דינין בשעת גמר דין אלא דביתהו דרב הונא לאחר מיתת רבינא הוה וכמו שפירש"י ז"ל ואין כאן עשה מן התורה וכתב הרמב"ן ז"ל שכן ודאי גראה דאלו להדח לא הוי לריך לבר אואא אלמא מיקם הוי קאי להדי" מקמי" ואפי הוי בעל דיניה דאינש קהים מהמי חבר ולה הייש לכתום פענה' דאידר דהכל יודעים דחייב אדם להדר פני חכם דכתיב והדרת פני זקן ולהושיב את שניהן ועכשיו נהגו להושיב

הכל מפני המחלוקה: הלא פ"ד מלך אבל משחק בקיביא מחיי חיבנן הוא דפסלוהו המיה לי מ"מ כיון דפשלוהו קבנן ואפילו יניד לא יתחייב הלה מצון למש יניד והלא לא חייבתו הורה אלא במפשרה רבק והפינו יכיד נח יתחייב הנה ממון למה יניד והמת לא חייבתו הורה אלא במפשיד לחובע ממון במפירתו ומחיך הדחק ו"ל דמשחק בקוביא ופסולין דרבק אע"פ שאין מוליאין ממון בעדותן מהני עדותן דאי תפים ואפי בעדים לא מפקיק מיניה ומההיא שמעיק להא ואי נמי אפשר דרב פפא ורב אחא פליני בפלובתא דר' אליעזר ב"ר שמעון ורבנן בדבר הטורם לממון אי כממון דמי או לא דרב פפא הבר כממון דמי והלכך אלו העיד זה שמא האחר יתבייש שאיני יכול להעיז פנין בפני עד זה וכיון דמדאורייהא כשר והוא גורם לממין חייב משא"כ בקרובין ופסולי דאוריית' דאין חייבין בכך לפי באינ', חייבין להעיד מדאוריית' ור' אחא סבר דלאי כממון דמי וכיון דפסולה רבון הרי סות כפסולין דתירייתת ולה אמרי דילמת מיחספ" כמחון דפי וכרון דפשתם רכק כל יי הינו כפשתין דנדייתנו זכנו מדים בשכנגדו חשוד ומודה כניל: ועדייון אינו מהיושב בעיני דהא אמרי' לקמן הכל מדים בשכנגדו חשוד של השבוע' ואמרי' חשוד מאן אילימא לוה כו' ולימא ליה מי יימר דמשהבעת והכא נמי מדינא דאוריהא הוי ליה למשקל בלא שבועה ככל מחויב שבועה שאינו יכול לשבע דמשלם מהייצור מחיימה ההי דים מוסקב כמו שטישים שנג מהויב שטישים יכוד מינו מפסידו להדים דאין שכנגדו לריך לישבע אלה דרבון חקנו להשור ואפ"ה כיון שזה אינו מפסידו להדים דשמא ישבע אפ"ה פטור זה שאין מקבלין עדותו כלל לא כ"ש שיהא פטור ואליע : ע"ב מרגני' או שאמרו לו אין אט יודעין לך עדות ואמר משביע אני עליכם כו' זאמרו

ש ב ישינבר לו טומור לי נון למדיו שין כן שומותמו משפיש נוני פניכם כי יומניר אמן חייבין וזה שלא בבית דין ולר"מ אפי לא כפרו בב"ד ולרבכן כשבאו לב"ד וכפרו וִמִּמֹ עִיכַ מִהִנִי חוץ לב"ד איירי דאי בב"ד כִּיון שאמרו אין אנו יוְדְעִים לְדְ עֲדוֹת שוֹבַ אינה חוזרין ומנידין וכיון שכן שעמדו ואמרו אמן כפירת דברים בעלמ' הוא אלא תימא דמתני' בבית דין וכשהשביטן בכך בתוך כדי דבור לכפירתן דהא לא הוי משמע בנמרא דאיירי רישא דהאי מחני' בחוך כדי דיבור כן פירש הרמב"ן ואיכ' למודק למה ליה למחני הכת וענו אמן דהא כל העולה אמן כאומר שבועה מפיו דמי וכדאמר שמואל ואפי בשבועת ביטוי ושבועת העדות אפי' מפי אחרים חייבין ורש"י ז"ל משמר מזה וכתב שאם השביע עליהם שיבאו ויעידו ואחרו לו אין אמי יודעין לך עדות אמ"פ שלא עט אמן אייבים אבל אם אמרו הם החילה אין אני יודעין לך עדות והוא השביען ושתקו פטורין שלא קבלו עליהן שבועה כלל ולדבריו הא דקתני הכא ואמר אמן לאו דוקא אמן אלא שמראין עלמם אחר השבועה שמשביע שהם מקבלים עליהם השבועה וכנון שאמרו אתרי כן אין אנו יודעין לד עדות חייבין והרמב"ן ז"ל הקשה עליו דלאו דוקא אמרו העונה אמן מُלא או הן או כיואא בזה כמושבע מפי עלמו דמי וכן כתב הרמב"ס ז"ל ופירש הוא ז"ל דמושבע מפי אחרים אפי? שחקו חייבין ונראה מדבריו ז"ל דרישא תנא משי עלמו ושיפ' תנה מפי החרים ולה ירדתי לסוף דעתו של רבינו ז"ל כזה דמשמש לפי דבריו למה להו למנקט בולי האי אין אנו יודעין לך עדות ואחר כך אמר משביע אני עליכם אם אתם יודעין לי עדות ואה"כ אמרו הן אמן ליתני או שאמר להן משביע אני עליכם אם אתם יודעים לי עדות שתבואו ותעידוני ואמרו אמן חייבין אבל לדברי רש"י אתי שפיר לפי יודעים כי עדות שתפוחו ותעידוני וחמכרו מתן חייבין מכל לדברי רשי עוני שענו שכם הקדימו לו אין אני יודעין לך עדות ואחר דבריהם עמד הוא והשביען ולולי שענו מח"כ אמן לא היה נרא' שקבלו עליהם השבועה עוד קשיא לי לדברי רבינו ז"ל שאם משבע מפי אחרים אפי שוהק הייב היכי אקשו בנמר' גבי כפרו ב' כאחד הא אי מושבע מפי אחרים אפי שוהק הייב היכי אקשו בנמר' גבי כפרו ב' כאחד הא אי משפט נופי לומלם מאי קושיא לימא כשהשביען ושתקו אפיי לכשתמא לומר דרוקי כשענו אפשר ללמלם מאי קושיא לימא כשהשביען ושתקו אפיי לכשתמאא לומר דרוקי כשענו אמן אבתי לימא בשענו אמן בבת אחת הא לימא דאשיי אמן אי אפשר לנמלם ואית מ"מ כי מוקמי' ליה בהוך כדי דבור מאי קא קשיא ליה שבועה שאין אנו יודעים לך עדות טובא הוי לימא בעונה אמן זה בתוך דבורו של זה הא נמי ליחא דר' יוחנן דאוקי בהכי לה אמר בעונה אמן חוך דבורו של הבירו אלא סתמא אמר כגון שכפרו שניהם תוך כדי דבור דמשמע אפי׳ כופר ממש ואומר שבועה שלא ידעתי לך עדות וחדע לך דאי לא לימ׳ בכופר ממש ואומר גם אני כמוהו ואי נמי שכפר שני קודם שסיים הראשון דצורו אע"פ שלא סיים עם הראשון באמנים אלא שמדברי ר"י נרא שאפי' כפר השני כפידה גמורה בראשון לאחר שסיים הראשון ובחוך כדי דצורו ואפשר דלהכי לא אוקמא כששותקין מפלי ששנינו כאחד כפירה ממש ולא כפירה הבאה מחמת שתיקה: